

over deze ontheemden en gaf hun het gebied van het tegenwoordige Zegveld en Kamerik, toentertijd een veen-wildernis, in eeuwigdurende erfpacht tegen onveranderlijk vastgestelde prijs. Zij ontvingen dit dus in vrij tijsrecht. De pacht bedroeg enkele stuivers per morgen.

Op de duur werden de erfpachters beschouwd als eigenaren van hun hoeve. Hiertoe hebben verschillende factoren meegewerkt, zoals het niet schriftelijk vastleggen van de erfpacht met iedere boer afzonderlijk, het veranderen van bisschop. De mogelijkheid werd dan ook geschapen om deze bisschoppacht af te kopen. Wanneer dit niet gedaan was betaalde men de bisschoppacht, welke overeenstemt met ons begrip grondrente; bij erfpacht kent men geen bezit, bij grondrente wel.

Nu is het merkwaardige, dat heden ten dage nog steeds deze bisschoppacht door verschillende boeren in deze streek wordt betaald. Deze bisschoppacht komt nu ten goede aan 's rijks schatkist. Doordat de bisschop van Utrecht zijn wereldlijk gezag verkocht aan Karel V, kwam het ten goede aan de kas van de staat Utrecht, na de bataafse omwenteling in 1795 aan het nationaal domein, na de verdrijving der Fransen aan 's rijks domein.

De opbrengst van deze bisschoppacht in deze streek is zo gering, dat, wanneer de staat iemand aan zou stellen om deze te innen, het innen meer zou kosten dan dat er geïnd werd. Vandaar dan ook, dat men de penningmeester van de polderbesturen en waterschap opdracht gegeven heeft de bisschoppacht te innen. Zij bedraagt ongeveer veertig gulden voor het hele gebied.

* * *

Naast dit bewijs dat de voorvaders van de bewoners van Zegveld en Kamerik West-Friezen zijn, hebben we nog een ander bewijs.

Dat is namelijk de taal. In deze streek worden uitdrukkingen gebezigd en woorden gebruikt, die overeenkomen, met die welke in het noordhollandse dialect

worden gebruikt met name in de Zaanstreek en noordelijker.

Een paar kleine voorbeeldjes mogen hier ter illustratie dienen. Twee oude boeren waren met elkaar in gesprek. De een vertelde aan de ander iets over zijn kleindochter. Deze was op een huishoudcursus in Woerden. Om de cursus te bezoeken ging zij 's avonds met de bus naar Woerden en keerde hiermee ook terug. „Maar wanneer zij terug komt”, zei hij, „is zij zo verknuffeld.”

Nu heeft het woord verknuffeld niets te maken met wat wij verstaan onder knuffelen, maar wil alleen zeggen verkleumd. Een uitdrukking, welke ook nog in Noord-Holland gebezigd wordt en welke overeenkomst vertoont met het friese woord „knoffelig”, wat dezelfde betekenis heeft.

Zowel in het noordhollandse dialect als in deze streken wordt gesproken van slimme roeden van een hooiberg. Slim kennen wij in de betekenis van erg, goochem e.d., maar niet in de betekenis van scheef, zoals zij die kennen.

Men komt dus tot de slotsom, zowel langs documentaire als langs taalkundige weg, dat we hier te doen hebben met een bevolking welke vroeger uit het noorden van het land in deze streek geïmmigreerd is.

VRAAG EN ANTWOORD.

De Snellee Kat. In de tuin van het Centraal Museum te Utrecht komt een gevelsteen voor, daterend van 1746 en afkomstig van molen De Kat. Hierop is een kat afgebeeld en het volgende rijmpje van D. van Odyck:

De Snellee Kat
Siet Na De Stadt
Als Niuw Gebooren
Om T Schoonste Graan
Te Maalee Gaan
Na Elcks Behooren

Is er iemand, zo vraagt een lezer, die weet waarom een ongebruikelijke uitgang bij de woorden *snellee* en *maalee* gebezigd is? Dit was toch in die tijd geen gewoonte?

MAANDBLAD VAN „OUD-UTRECHT”

VEREENIGING TOT BEOEFENING EN TOT VERSPREIDING VAN DE KENNIS
DER GESCHIEDENIS VAN DE STAD EN DE PROVINCIE UTRECHT

JULI
1955

ONDER REDACTIE VAN:
H. DE JONG

28e JAARGANG
Nº 7

UITGAVE DER VEREENIGING. ADRES: MAJELLAPARK 6¹, UTRECHT
Gironummer 575520 ten name van de Vereeniging „OUD-UTRECHT”

HISTORISCH OPENLUCHTSPEL VOOR KASTEEL AMERONGEN.

Allerlei namen in Rhenen herinneren nog aan de tijd toen het oude stadje aan de Rijn een residentie was, zij het dan van een vorstenpaar in ballingschap. De „Koningshof”, de „Frederik van de Palts”, het „Elisabethplantsoen” en de „Koningstafel” roepen de tijd terug toen Frederik en Elisabeth van de Palts, de „winterkoning en -koningin” hier met hun jachtstoet door de bossen trokken.

Na de slag bij de Witte Berg (8 November 1620) moest Frederik van de Palts vluchten uit Bohemen, dat hem één jaar vroeger tot koning gekozen had. De ballingschap duurde langer! Deze ballingschap voerde hem naar de Nederlanden, de bondgenoten in de strijd tegen Habsburg. Bovendien was hij geparenteerd aan het Oranjehuis, zijn moeder was Louise Juliana van Oranje, de oudste dochter van Willem van Oranje en Charlotte de Bourbon.

Twaalf jaar heeft Frederik hier doorgebracht, steeds hopen op een wisseling in zijn lot, maar nochtans zo overtuigd van de mogelijkheid dat de kans nog wel even op zich zou laten wachten, dat hij in 1629 met de staten van Utrecht in onderhandeling trad over het oude Agnietenklooster in Rhenen. Eerst wilde hij de kloostergebouwen gebruiken als jachtslot, later wenste hij ze te kopen, om ze te kunnen afbreken en op de plaats een paleis te bouwen. Na enige onderhandelingen, toonden de staten zich zeer royaal. Ze boden de koning de gebouwen, die op f 10.000.— getaxeerd waren, gratis aan, alleen bij een eventuele verkoop zou hij verplicht zijn de staten f 10.000.— te betalen ¹⁾.

Frederik stierf al in 1632, veel plezier heeft hij dus niet gehad

¹⁾ Resoluties van de staten van Utrecht, 3 en 19 Maart 1630. Zie ook S. Muller Fzn: „Het Koningshuis te Rhenen”.

van het paleis, dat vlak onder de Cuneratoren verrees; een werk van de haagse bouwmeester Barthold van Bassen, waarschijnlijk met medewerking van Jacob van Campen²⁾. Meer dan aan de koning liggen er dus in Rhenen herinneringen aan zijn weduwe, koningin Elisabeth, die met tien kinderen achterbleef. Het lot van deze engelse prinses, de „Queen of hearts”, was niet bepaald benijdenswaardig. Van 1620—1661, van haar vierentwintigste tot haar vijfenzestigste jaar, heeft ze in ballingschap geleefd en toen ze ten slotte, na de restauratie, naar Engeland kon oversteken, was het alleen om er na enkele maanden de dood te vinden.

Geld was er nooit — één van haar dochters vertelt cynisch dat de feesten aan haar hof kostbaarder waren dan die van Cleopatra, de gasten aten niet alleen parels, maar ook diamanten! Tot de engelse burgeroorlog kwam er nog wel eens wat geld uit Londen, daarna werd de toestand helemaal wanhopig. Steeds weer moest Elisabeth een beroep doen op de staten en nog stak ze voortdurend in de schulden. De meeste van haar kinderen stierven jong, haar zoons stonden bekend als de „dolle Palatijnen”, één van hen werd bij een moord betrokken en met haar begaafde dochters raakte de koningin gebrouilleerd. En toch — bij alle tegenspoed — behield Elisabeth van de Palts een opgewektheid, een vrolijkheid, die soms werkelijk verbijsterend aandoet.

Een paar van de boeiendste episoden uit dit bewogen leven, ge-localiseerd in Amerongen, hoopt een groep spelers te doen herleven op *Dinsdag 5, Vrijdag 8 en Zaterdag 9 Juli, 's avonds 8 uur* op het *voorplein van Kasteel Amerongen*, onder leiding van regisseur Hanns Berk.

Vóór het verlichte slot zal bij de klanken van een oud spinet, op 17e eeuwse muziek gedanst worden. Elisabeth komt aangereden, Frederik Hendrik en Amalia van Solms arriveren van hun heerlijkheid Zuylestein en Elisabeths talentvolle dochter Louise Hollandine, leerlinge van Honthorst, beleeft haar tragische liefdesgeschiedenis. De beroemde Anna Maria van Schurman, de slotvrouw van Amerongen van 1646 en haar dochter Walburg, de bruid van Johan van Tuyll van Serooskerken spelen een rol, evenals een groep utrechtse burgers.

De welwillendheid van de huidige bezitters van kasteel Amerongen, de grafelijke familie Van Aldenburg Bentinck, maakt het mogelijk vóór het statige huis iets van de sfeer te voorschijn te roepen, welke past bij de wonderlijke vrouw, die kans zag, ondanks alle tegenspoed niet ongelukkig en niet verbitterd te worden.

ALEID VAN BUNT

²⁾ H. E. van Gelder: Iets over Barthold van Bassen, ook als bouwmeester van „Het Koningshuis te Rhenen”.

BOEK AANKONDIGING

Dr A. Johanna Maris. Van Voogdij tot Maarschalkambt. (1954; De Vroede, Utrecht, 180 pagina's).

De publicatie van studiën op het gebied van de geschiedenis van de staatsinstellingen van het bisdom Utrecht kan, zolang er op dit terrein nog zoveel onderzoek te verrichten is, steeds rekenen op belangstelling. Te meer is dit het geval wanneer in een dergelijke studie zoveel belangrijk en omvangrijk materiaal bijeengebracht en in beschouwing genomen is, als de schrijfster van het hier aangekondigde boek gedaan heeft.

Zij schetst aan de hand van het verzamelde materiaal in de eerste plaats oorsprong en ontwikkeling van de advocatus van de utrechtse kerk. Uitgaande van de immunitetsprivileges besteedt zij nauwgezette aandacht aan de verhouding van voogd en bisschop en van voogd en bisschoppelijke ambtenaren, waarbij zij vergelijkingen maakt met de instellingen in andere bisdommen.

In de tweede plaats beschrijft mej. dr Maris de opkomst van het maarschalksambt in het Nedersticht. In het bisdom Utrecht treden — naar schrijfster betoogt — sedert het midden van de dertiende eeuw maarschalken op, wier ambt zich heeft ontwikkeld uit het vroegere hofmaarschalksambt.

Het werk getuigt van grote belezenheid, doch als bezwaar geldt, dat de vormgeving van de gedachtengang niet altijd duidelijk is. Mogelijk is het daaraan ook toe te schrijven, dat twijfel kan rijzen aan de juistheid van de titel: Van voogdij tot maarschalkambt, waarin een continuïteit ligt opgesloten, die uit schrijfters uiteenzettingen niet volgt.

W. J. A.

SAKEN VAN CLEYNDER IMPORTANTIE.

Kunsten en Wetenschappen.

Hendrik Bruno Wildelant was nu drie eeuwen geleden „colonel ten dienste van Zijn Conincklijke Majesteyt van Vranckrijck”, hoewel zijn naam geen erg Franse klank had. Behalve de krijgskunde had hij zich geoeftend in de „conste ende wetenschappen vande veranderinge vant groff vlas in fijn vlas, mitsgaders omme geconterfeyt amber te maecken”. Dat laatste was wel wat anders, dan het commandeeren van een regiment.

Alphonse Firmin Caussin, wiens naam wel wat fransch klinkt, was professor „inde uutheemse talen inde academie tot Heydelberch”.

Hoe die twee elkander gevonden hebben? Men kan er slechts naar raden. In elk geval stelden zij over en weer belang in hun kundigheden.

Wildelant had Firmin Caussin reeds van zijn „consten” in kennis gesteld en hem daarin onderwezen.

Op 8 Juni 1657 gingen zij nu een overeenkomst aan. Firmin Caussin nam daarbij op zich aan Wildelant over vier maanden een bedrag van vier honderd gulden te betalen voor het genoten onderwijs. Bovendien beloofde hij hem te „laten participeren de helfte vande winste”, die hij door die „wetenschappen in coopmanschappe sal comen te profyteren”. Het was dus blijkbaar het plan van Firmin Caussin om de gevonden „consten” practisch toe te gaan passen, natuurlijk, om daaruit winst te trekken. Dat zou vermoedelijk in Heidelberg of in de nabijheid daarvan geschieden. Want Wildelant bedong, dat hij „tot ontfangh ende toesichte van (die) coopmanschappe” iemand zou mogen „authoriseren ende senden, die den geseyden heere Firmijn Causijn gehouden sal sijn in sijn huysinge ende menage in cost ende ander onderhout te ontfangen”, waarvoor deze zooveel mocht berekenen en van de winst af te houden, „alsmen in plaetse van desselfs residentie gewoon is te geven”.

Bovendien was Firmijn Caussin verplicht „te instrueren twe van des heeren Bruno Wildelant sonen (gedurende) den tijt van ses jaren inde Latijnse ende France talen, deselve te leren ofte laten leren, schrijven, cijferen etc.”. Maar ook de „costpenningen ende ander onderhout”, welke het verblijf dier zoons te zijnen huize zou vorderen, zou Firmijn Caussin „mogen corten aende penningen bij winste van de voorschreven wetenschap ende coopmanschap te profiteren”.

En ten slotte bepaalde men, dat Firmijn Caussin verplicht was ieder jaar aan Wildelant of aan diens gemachtigde „reeckeninge, bewijs ende reliqua” te doen en het (batig) slot daarvan te voldoen.

Blijkbaar werd niet verwacht, dat de onderneming verlies op zou leveren.

ANTONIUS MATTHAEUS

In het Utrechtsch Nieuwsblad van 24 December 1954 wijdde prof. dr W. P. J. Pompe, hoogleraar aan de Rijksuniversiteit te Utrecht een interessant artikel, aan een zijner ambtsvoorgangers aldaar, Antonius Matthaeus. Het was namelijk met kerstmis 1954 driehonderd jaar geleden, dat Matthaeus, een der eerste hoogleraren van de juridische faculteit, te Utrecht overleed.

Aan het artikel van prof. Pompe ontleenen wij het volgende:

Antonius Matthaeus heeft in belangrijke mate bijgedragen tot de roem van de nederlandse rechtswetenschap in de Gouden Eeuw.

In de geschiedenis der duitse rechtswetenschap wordt hij evenzeer genoemd. Antonius Matthaeus komt uit een geslacht van duitse geleerden, dat echter in de eerste helft van de zeventiende eeuw, tijdens de dertigjarige oorlog, uit Duitsland naar Nederland is getrokken.

Er zijn mij vier juridische hoogleraren bekend met de naam Antonius Matthaeus. De vader van de utrechtse hoogleraar, die de naam Antonius Matthaeus I draagt, was reeds hoogleraar in Duitsland vóór hij een beroep naar de groningse universiteit aannam.

Zijn zoon, Antonius Matthaeus II, is geboren in Duitsland, en hoogleraar geweest in Harderwijk, in 1634 aan de illustere

school te Utrecht, welke in 1636 universaliteit werd.

Hij was getrouwd met de dochter van een harderwijkse collega, die uit Denemarken kwam. De nederlandse universiteiten waren in die eeuw, meer dan thans, internationaal. Zijn zoon, Antonius Matthaeus III, was eerst hoogleraar in Utrecht, daarna in Leiden. Diens zoon, de laatste mij bekende van het geslacht, was hoogleraar in Deventer. Hij staat niet bekend als Antonius Matthaeus IV.

De belangrijkste van dit merkwaardige geslacht was Antonius Matthaeus II. Zijn beroemdheid heeft hij te danken aan het in 1644 verschenen werk „De Criminibus”, een commentaar op de zogenaamde „libri terribiles”, namelijk het 47ste en 48ste boek (bevattende het strafrecht) van de Digesten (het belangrijkste deel van het Corpus Iuris Civilis).

De betekenis van dit boek heeft de schrijver lang overleefd. Nog in 1805 verscheen een uitgave in Pavia. Het boek is belangrijk om verschillende redenen, waarvan ik er enige wil noemen.

Voorreest bevat het niet alleen het romeinse strafrecht, dat trouwens, evenals het romeinse recht, in die tijd medegeldend recht was, maar ook een korte uiteenzetting van het utrechtse recht. De schrijver blijkt niet zozeer een abstracte geleerde, dat hij voor het plaatselijk recht geen belangstelling zou hebben.

Deze belangstelling heeft hij ook getoond in verscheidene juridische adviezen aan de utrechtse overheid. In 1646 werd hem door de magistraat voor verschillende adviezen f 250,— gegeven, met het verzoek om in het vervolg van de door hem gegeven adviezen nauwkeurige aantekening te houden, opdat hij daarvoor naar verdienste zou kunnen worden beloond.

De vroedschap toonde haar waardering voor zijn persoon door hem naar aanleiding van het hiergenoemde werk „De Criminibus” met een bedrag van f 600,— te vereren.

* * *

Zijn internationale betekenis dankt dit hoofdwerk van de schrijver aan twee kwaliteiten. De eerste is van strikt wetenschappelijke aard. In dit werk namelijk is voor het eerst een algemeen deel voor het strafrecht samengesteld, omvat

tend vraagstukken, die voor alle misdaden gelijke betekenis hebben.

De tweede kwaliteit, die het boek zijn blijvende naam gegeven heeft, is belangrijker. De schrijver toont zijn humaniteit door verschillende gebruiken in strafrecht en strafprocesrecht van die tijd, welke wij thans als barbaarsheden verafschuwen, te bestrijden.

Daartoe behoort met name de pijnbank. Juist om deze kwaliteit bleef het boek anderhalve eeuw na zijn verschijning, omstreeks de tijd van de franse revolutie, in aanzien.

Nu moet men deze schrijver niet aanzien voor een revolutionnair. Onder juridische hoogleraren zal men trouwens niet spoedig een revolutionnair ontmoeten.

De jurist, wiens aandacht immers bovenal gericht is op het geldende recht, is krachtens zijn aard min of meer conversatief. Antonius Matthaeus lijkt mij bovendien het tegendeel van een Draufgänger.

Tegen de pijnbank voert hij rustig een zevental argumenten aan, niet alle van evenveel belang. Soms lijkt het ene argument een herhaling van het vorige in een andere vorm. Zijn afwijzing van de pijnbank is ook niet absoluut. Vooral voor het „crimen majestatis”, majesteitsschennis, acht hij de pijnbank toelaatbaar.

In onze tijd zou men geneigd kunnen zijn een dergelijk standpunt ten aanzien van zulk een afschuwelijk instituut te toegevend te achten.

Hieromtrent moet men echter bedenken, dat in de Gouden Eeuw de pijnbank maar al te zeer een gebruikelijke methode was geworden om verdachten tot bekentenis te brengen.

Antonius Matthaeus richtte zich dus wel degelijk tegen een ingekankerd misbruik van zijn tijd en toonde daarmee zijn zedelijke moed.

Bovendien hebben wij niet te veel reden in onze tijd met verachting neer te zien op onze voorvaders, die deze afschuwelijke methode aanwendden.

Wij hebben de methoden van het nazidom nog in onze herinnering, en ook voorbeelden in andere landen, vóór en achter het ijzeren gordijn, geven ons een waarschuwing, dat onmenselijk optreden tegen niet-bekennende verdachten geenszins uit de tijd is.

Antonius Matthaeus II was een groot

toont hij zich aan ons in zijn voornaamste boek, waarin hij belangrijke problemen van het strafrecht behandelt. Verschillende uitspraken van hem hebben ook thans nog actuele betekenis.

Het voornaamste doel der straffen acht hij de verbetering. Daarmede toont hij zich eensgezind met een kenmerkende overtuiging in de Nederlanden. Het is beter, zo zegt hij elders, dat een schuldig wordt vrijgesproken, dan dat een onschuldige wordt veroordeeld.

KLEINE MEDEDELINGEN.

Doodsklokken Suster Bertken. In het Jaarboekje van „Oud-Utrecht”, 1927, pag. 88 en volgende heeft dr Joh. a Snellen enige mededelingen gedaan over „Suster Bertken, die 57 jaren besloten heeft gheseten tot Utrecht in dye Buerkercke”. Deze mededelingen kunnen nog worden aangevuld met een post uit de rekening van de Domfabriek over het rekeningsjaar 1514/1515. Deze post luidt: „Item Bertgen suster die clusenersse tot Buerkerck sterff den 25en dach in Junio ende is tweemaal overluyt in den Doem als over een prelaet uet bevel van mijn heer die Doemdecken; dit heeft gecost 15 stuver.” W. J. A.

Ontstaan van het land van Montfoort. De heer A. C. Hellema hield dezer dagen te Montfoort een lezing over het ontstaan van het Land van Montfoort. Uit een toegezonden verslag knippen wij dit gedeelte:

„Omstreeks het jaar 113 voor Christus moet een geweldige storm, de zogenaamde kimbrische vloed, de lage landen, dus ook het Land van Montfoort, hebben geteisterd. Daarvan staat beschreven, dat deze storm, gepaard gaande met een hevige watervloed, een ontzettend groot aantal bomen ontworteld heeft.

De boeren ondervinden daar ten huidige dage nog hinder van. Wanneer een boer in zijn weiland een smalle strook aantreft waarop het gras slecht groeit, en snel verdort, kan dit er op wijzen, dat zich daaronder nog bomen bevinden, afkomstig uit de oertijd.

Uit de periode toen de Lek en de Hollandse IJssel nog geen vaste loop hadden, maar haar beddingen steeds verlegden,

Ook bij deze uitspraak staat hij niet alleen. Verscheidene juristen in en buiten de Nederlanden hebben dezelfde uitspraak gedaan. Dergelijke uitspraken echter kenmerken de humaniteit van deze jurist. Vooral op het gebied van het strafrecht is deze eigenschap wel zeer kostbaar voor de gemeenschap. En om zijn wetenschap, en om zijn gezindheid verdient Antonius Matthaeus II ook thans nog geëerd te worden.

zijn de stroomruggen overgebleven, waarvan men er in het montfoortse polderland nog verscheidene vindt en die herkenbaar zijn aan hun hogere ligging. Tussen deze ruggen ontstonden de komgronden, waarin plantengroei zorgde voor veenvorming.

Een zijtak van het oude rivierenstelsel is door het Land van Montfoort gegaan, waarschijnlijk een zwakke voortzetting van de zogenaamde Linschotenstroom, welke laatste uit de Betuwe komend en dus om zo te zeggen de tegenwoordige Lek kruisend, vervolgens ongeveer de loop volgende van de Hollandse IJssel tot even beneden Montfoort, daarna over Linschoten naar Woerden stroomde en daar verenigd met de Oude Rijn afhoog in westelijke richting.

Een dier armen heeft in het Land van Montfoort verschillende smalle en brede kleibanen veroorzaakt, die zich tegenwoordig nog als ruggen vertonen tengevolge van het klinken van het omringende veen. Toen de IJssel in open verbinding stond met de Lek, stroomde het IJsselwater door de verschillende armen waarvan de stroomruggen de oevers waren, bij hoog water ook over de komgronden, waardoor klei-afzetting ontstond. Op het moment, dat de oppervlakte ongeveer gelijkmatig was geworden, hebben de gebruikers van het gebied de grond in cultuur gebracht, wellicht reeds vóór het jaar 1000. Dit moet volgens een bepaald plan gebeurd zijn, gezien de gelijkmatige vorm en de gelijkmatige loop van de kaden en weteringen alsmede de verdeling van het land door evenwijdige sloten.

Daar zand- en kleigronden niet inge-

klonken zijn en de veengronden juist wel, zijn de hoogteverschillen in de polders alsmede de grondsoorten duidelijk aanwijsbaar.

Toen de polders in cultuur waren gebracht en de hoogteverschillen zich door de loop der tijden begonnen af te tekenen, ondervond men toch nog steeds overlast van het overtollige IJsselwater. Daarom werd deze in 1285 afgedamd bij het Klaphek onder Vreeswijk, waardoor de naam is ontstaan van het hoogheemraadschap de Lek Benedendams en IJsseldam. De cultivering kon toen intenser ter hand worden genomen nu men de toevloed van het water in de hand had.

De stroomarmen waren drooggefallen en waren evenals de stroomruggen, met klei bedekt en begroeid en in het polderplan opgenomen. Aangenomen mag worden dat Montfoort op stroomrug ligt.”

Oudheidkamer IJsselstein. Op 21 Juni j.l. heeft te IJsselstein de heropening plaats gehad van de oudheidkamer. Deze is gevestigd in de gerestaureerde toren van het kasteel IJsselstein. Hierdoor is de stad een aantrekkelijk object voor belangstellenden in de plaatselijke historie rijker geworden.

Folder Mijdrecht. In Mijdrecht is een folder verschenen, die in woord en beeld iets laat zien van „Mijdrecht, Parel van de Ronde Venen”. Deze folder is er in de voornaamste plaats op gericht om Mijdrecht meer bekendheid te verschaffen als woonplaats, als industrieel centrum, als watersport-dorado. Het keurig uitgevoerde geschrift verstrekt een paar historische bijzonderheden, welke we hier laten volgen.

„De geschiedenis van Mijdrecht gaat terug tot het jaar 1085, toen bisschop Koenraad aan de proost van St Jan, Anselmus, veen- en moeraslanden in Mijdrecht ten geschenke gaf, met het recht er het geestelijk en wereldlijk gezag — waaronder het „hals regt” — uit te oefenen.

Uit het charter van 1085 blijkt, dat Mijdrecht toentertijd bestond uit „moerige veenlanden”, die nog niet bewoond werden.

Met het voortgaan der jaren heeft men de ontginning van de zogenaamde Proost-

dijlanden, waartoe Mijdrecht behoorde, ter hand genomen. Door afgraving van het veen ontstonden plassen, die, naar oude schrijvers ons verzekeren, „der bezichtiging van ieder denkend wezen waardig (waren) en... zekerlijk zijne bewondering tot zich (zullen) trekken.”

In der jaren loop werden de uitgeveende plassen herschapen in vruchtbare akkers en weidelanden, die een lust zijn voor de natuurminner. Hieraan heeft Mijdrecht zijn ontstaan te danken als in hoofdzaak agrarische gemeente, waarin aanvankelijk de veenderij, later de veehouderij domineerde.

Het mjdrechtse land is bedekt met talrijke welvarende boerenbedrijven, welke zich speciaal toeleggen op de zelfkazerij.

Geleidelijk aan hebben zich in de structuur der gemeente wijzigingen voltrokken, die het gevolg waren van de ondernemingsgeest harer inwoners. In 1890 kon men in een verslag over de gemeente nog lezen: „Fabrieken zijn hier niet aanwezig”. Hoe heeft zich het beeld sindsdien gewijzigd!”

De folder bevat een uitslaande kaart van de gemeente Mijdrecht, waarop de bedijkingen in volgorde staan aangegeven.

Jammer genoeg bevat Mijdrecht, evenmin als de andere dorpen in de Ronde Venen, vrijwel geen gebouwen van historische betekenis. Wel wekken oude namen als Mennonietenbuurt, Croonstadlaan, Vrouwenakker herinneringen op aan oude tijden, en blijkt ook uit het wapen der gemeente Mijdrecht — Lam Gods met kruisvaan — dat het dorp niet van jonge datum is.

